

Social villkorlighet från och med den 1 januari 2025

Läget för beredningen av införandet av social villkorlighet
mars 2024

Tiia Liuhala, maa- ja metsätalousministeriö

Målet är socialt hållbart jordbruk

- I den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) införs för första gången en ny mekanism som tar hänsyn till den sociala dimensionen → **social villkorlighet**
- Den underliggande orsaken är särskilt problemen med behandlingen av jordbruksarbetare under COVID-19-pandemin
- Syftet är att öka jordbrukets sociala hållbarhet genom att förbättra jordbruksföretagarnas medvetenhet om arbetstägarnas rättigheter och därtill hörande lagstiftning
- Enligt förordningen om CAP-planer (EU) 2015/2115 gäller social villkorlighet en specifik lagstiftning om säkerhet på arbetsplatsen och arbetsavtal som redan är i kraft
- **Ingen ny substanslagstiftning som jordbruksföretagarna ska följa och inga nya inspektioner**
 - Påverkar jordbruksstöd endast om man upptäcker försummelser i arbetsavtals- och säkerhetsfrågor

Arbetet med att bereda införandet pågår som bäst och detaljerna kommer ännu att preciseras närmare

Grunden för införandet är gällande EU-lagstiftning

- Direktiv (EU) 2019/1152 om arbetsvillkor: artiklarna 3–6, 8, 10, 13
 - bland annat ett skriftligt arbetsavtal om parterna, anställningsvillkoren och arbetsförhållanden
- Direktiv 89/391/EEG om arbetstagarnas säkerhet och hälsa, artiklarna 5–12
 - förebyggande av yrkesrelaterade risker, information och utbildning, tillämpning av ny teknik
- Direktiv 2009/104/EG om säkerhet och hälsa vid arbetstagares användning av arbetsutrustning, artiklarna 3–9
 - arbetsutrustningens lämplighet för det aktuella arbetet
- Bestämmelser om social villkorlighet finns i förordningen om CAP-planer (EU) 2021/2115: skäl 45-49, artikel 14 och bilaga IV
 - skäl 50 och artikel 15 i fråga om rådgivning
- Övervakning och sanktioner specificeras i den horisontella förordningen (EU) 2021/2116: skäl 69-70 och artiklarna 87-89

Direktiven som har genomförts nationellt är redan nu förpliktande, motsvarigheterna finns på ministeriets webbplats.

Vem berörs av den sociala villkorligheten?

- Alla jordbruksföretag i EU som har anställda och som får EU:s direktstöd eller vissa ersättningar för landsbygdsutveckling = samma jordbruksstöd som när det gäller villkorlighet
 - direktstöd: grundläggande inkomststöd, omfördelningsinkomststöd, inkomststöd för unga jordbrukare, stöd för miljösystem, produktionskopplade inkomststöd
 - landsbygdsutveckling: kompensationsersättning, miljöersättning, ersättning för djurens välbefinnande, ersättning för ekologisk produktion
- En del av villkorlighetssystemet → i den sociala dimensionen tillämpas delvis principerna om sedvanlig villkorlighet
- Tillämpas på sökandens jordbruksverksamhet

Arbetarskyddsmyndigheten övervakar att kraven på social villkorlighet uppfylls

- Arbetarskyddsmyndigheten (nu regionförvaltningsverket) har också hittills gjort arbetarskyddsinspektioner på gårdar → ingen ny tillsynsmyndighet
- Arbetarskyddsinspektioner görs i regel i enlighet med gällande praxis för arbetarskyddsinspektioner
 - I bestämmelserna om jordbruksstöd föreskrivs inte om inspektionernas innehåll, omfattning, antal eller frekvens
 - Arbetarskyddsmyndigheten beslutar själv om prioriteringarna i inspektionen osv.
- Vid bedömningen av en försummelse ska man enligt EU-lagstiftningen beakta försummelsens **allvarlighetsgrad, omfattning, varaktighet, upprepning och avsiktlighet** (på samma sätt som i fråga om villkorlighet)

Försummelser rapporteras till det utbetalande organet

- Från och med den 1 januari 2025 ska arbetarskyddsmyndigheten en gång om året underrätta närings-, trafik- och miljöcentralen om försummelserna av social villkorlighet
- Om närings-, trafik- och miljöcentralen inte får tillräcklig information för att kunna besluta om en sanktion för försummelsen, ska centralen tillämpa den lägsta sanktionen enligt sanktionsskalan för social villkorlighet
- De sanktioner som följer av underlåtelse att följa arbetsavtals- och arbetarskyddslagstiftningen är inget hinder för samtidigt stödavdrag på grund av försummelse att uppfylla kraven på social villkorlighet
 - Eventuella stödavdrag är en följd av att sökanden inte uppfyller alla förutsättningar för beviljande av stöd

Sanktioner

- Avsikten är att tillämpa de procentsatser för minskning som gäller för sedvanlig villkorlighet som sanktionsprocentsatser
- Anpassning av arbetarskyddsmyndighetens system till social villkorlighet → syftet är att anvisningarna inte leder till minskning av stöd
- När det till exempel gäller hyrd arbetskraft hör arbetsavtalsfrågorna naturligtvis till arbetsgivaren, men arbetarskyddsfrågorna ligger också på arbetsplatsens ansvar (i fråga om social villkorlighet ska sanktionerna ännu preciseras)
 - Princip: jordbrukaren får inte sanktioner för sådant som jordbrukaren inte kan påverka

Bedömning av försummelser 1/2

- **Alla fem kriterier ingår i EU-lagstiftningen, vilket innebär att de bör beaktas vid införandet**
- Allvarlighetsgrad
 - Den bristande efterlevnaden av bestämmelserna har eller har haft en negativ inverkan på arbetstagarens hälsa och fysiska säkerhet
 - Planerad bedömning utifrån skyldigheten: anvisningar, uppmaning, användningsförbud och förpliktande beslut leder till olika avdragsprocentsatser
- Omfattning
 - Antalet arbetstagare som påverkas
 - Det har planerats att det finns två kategorier: till exempel under eller minst 10 arbetstagare

Bedömning av försummelser 2/2

- Kontinuitet
 - Den tid som den negativa effekten av bristande efterlevnad varar eller avbrytande av den negativa effekten på ett vettigt sätt
 - Enligt planerna ska antalet skyldigheter och deras allvarlighetsgrad påverka kontinuiteten; ju fler skyldigheter, desto mer tid tar det att fullgöra dem
- Uppprepning
 - Försummelsen upprepas under tre kalenderår och stödmottagaren har informerats om den tidigare försummelsen
- Avsiktlighet
 - Mer än oaktsamhet, stödmottagaren har avsiktligt brutit mot reglerna
 - Genomförs enligt sedvanlig villkorlighet: om en tidigare upprepad bristande efterlevnad upprepas, anses det vara avsiktligt

Bättre medvetenhet med hjälp av rådgivning

- Kraven på social villkorlighet har sedan 2023 ingått i rådgivningstjänsterna för gårdar (baserar sig på EU-lagstiftningen)
- Målet är att få jordbruksföretagare att anlita rådgivning för att få arbetsavtals- och arbetarskyddsfrågorna i ordning när arbetet med att införa social villkorlighet börjar den 1 januari 2025
- Separata rådgivare för CAP (Neuvo) och anställnings- och arbetarskyddsfrågor
 - Vissa Neuvo-rådgivare kan ge råd också i arbetarskyddsfrågor
- Deras huvudsakliga roll är att hänvisa kunderna vidare till till exempel rådgivarna vid Arbetarskyddscentralen eller Landsbygdens Arbetsgivareförbund
 - På Livsmedelsverkets webbplats finns en lista

Kom ihåg

- Den förpliktande lagstiftning som gäller social villkorlighet gäller redan nu → det blir inte några stödavdrag förutsatt att man följer de bestämmelser som gäller just nu
- Det är möjligt att få råd i arbetsavtals- och arbetarskyddsfrågor
- Detaljerna kan ännu ändras under beredningen